

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ У СИСТЕМІ ДОШКОЛЬНОЇ ОСВІТИ

Гурнік Л.В.

Україна, м. Рівне, Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

Актуальність громадянського виховання особистості у сучасному українському суспільстві зумовлена потребами державотворчих процесів на засадах гуманізму, демократії, соціальної справедливості, які пов'язані із становленням громадянського суспільства в Україні, а також процесом відродження нації.

Нині у системі освіти України є актуальним принцип єдності національного та загальнолюдського, який передбачає: створення для дитини національної картини світу, формування національної психології, гідності засобами національної культури; забезпечення етнізації особистості, тобто, природне входження дитини у духовний, традиційне життя рідного народу, нації як елемента загальнолюдської культури.

Звідси, основна мета громадянського виховання – сформувати свідомого громадянина, якому притаманні високі моральні ідеали суспільства, любов до Батьківщини, відповідальність за виконання громадського обов'язку.

Розв'язуючи проблему громадянського виховання, формування громадянськості як інтегрованої риси особистості, ми звертаємося в першу чергу до таких понять, як :

-патріот – той, хто любить свою Батьківщину, відданий своєму народові, готовий заради них на жертви і подвиги;

-патріотизм – любов до своєї Батьківщини, відданість своєму народові, готовність заради них на жертви і подвиги;

-громадянин – особа, яка належить до постійного населення якої-небудь держави, користується правами та обов'язками, встановленими законами цієї держави;

-громадянськість – усвідомлення кожним громадянином своїх прав і обов'язків щодо держави, суспільства.[1]

Як свідчать дослідження, громадянське виховання – формування громадянськості як інтегративної якості особистості, яка дає можливість людині відчувати себе морально, соціально, політично та юридично дієздатною та захищеною.

Механізми виховного впливу на дитину є як глобальні (державний устрій, економічні реалії, духовні надбання суспільства, освітянський простір та ін.), так і менш

значущі, на перший погляд, фактори: повсякденні звички, вчинки, ставлення до проблем та спосіб їх розв'язання, спосіб побудови стосунків із навколишнім світом, стиль побутового спілкування. Джерелом ціннісних орієнтацій, формування громадянськості особистості є: сім'я, навчальний заклад, громадськість.

Згідно із Законом України "Про дошкільну освіту"(р-л 1,ст.7, п.2) зазначено зокрема, що одним із завдань дошкільної освіти є:...

виховання у дітей любові до України, шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу, а також цінностей інших націй і народів, свідомого ставлення до себе, оточення та довкілля". [4]

Цінності, які є основою ціннісних орієнтацій особистості, знаходять своє реальне відображення у діяльності і на основі переконань стають мотивами цієї діяльності та стимулами її активізації

Розв'язання головної проблеми дошкільної освіти, а саме: проблеми соціалізації дитини, підготовки її до життя, зводиться до бажання дитини пізнати навколишній світ та самого себе, своє місце у ньому. Дитина прагне зрозуміти все, що відбивається навколо неї.

Сім'я, родина є першочерговим джерелом ціннісних орієнтацій для кожної особистості. Сім'я уособлює у собі основу пізнання нею всіх сфер земного буття людини. Саме тут плекається духовний світ дитини, її моральні переконання, що втілюються в конкретні вчинки, її сила, життєтворчий стиль життя. У сім'ї дитина набуває загальноприйняті у сімейному оточенні норми поведінки, ставлення до навколишньої дійсності і через них інтегрується у соціум.

У реальному житті кожна сім'я унікальна за розвитком у ній взаємовідносин, традицій, способів розв'язання господарсько-побутових проблем, умов виховання дітей, ставленням до предметів людської праці, рівнем матеріальних і духовних потреб. "У сім'ї шліфуються найтонші грані людини-громадянина, людини-трудолюбивця, людини-культурної особистості. Із сім'ї починається суспільне виховання" (В.О.Сухомлинський).

Сім'я має безперечний пріоритет у вихованні завдяки постійному впливу. Однак, володіючи унікальністю та багатообразністю ситуацій, сім'я обмежена вузькістю кола їх тренування.

На відміну від сім'ї навчальний заклад володіє низкою особливостей цілеспрямованої педагогічної діяльності, забезпечує спілкування та взаємодію дітей у грі, навчанні, праці, художній діяльності.

Сама позиція дорослих, їх відношення до укладу життя, їх діяльність може відігравати помітну роль у формуванні поведінки і ряду властивостей та якостей характеру дитини, формуванні самосвідомості та громадянськості.

Немає сумніву в тому, що результативність громадянського виховання дітей дошкільного віку залежить від спільної роботи педагогів і батьків. Сформувати у дитини дошкільного віку громадянські якості особистості неможливо без залучення батьківської громадськості, підвищення педагогічної культури батьків. Саме через відчуття роду і завдяки йому кожна людина приходить до становлення активної творчої особистості, повноправного громадянина своєї держави.

Ефективність вирішення проблеми громадянського виховання дошкільників значною мірою зумовлюється відповідною спрямованістю навчально-виховного процесу, формами і методами його організації.

Як свідчить практика, можна використати такі форми та методи:

- з педагогами: анкетування, педради, ділові ігри, семінари-практикуми, лекторії, школи перспективного педагогічного досвіду, взаємовідвідування занять та уроків, педчитання, групові та індивідуальні консультації, виставки дидактичних та методичних посібників;

- з дітьми: заняття, уроки, бесіди, розповіді, ігри (дидактичні, сюжетно-рольові, театралізовані, народні), екскурсії, зустрічі з цікавими людьми, знайомство з творами художньої літератури, розглядання картин, схем, фотографій, знайомство з творами мистецтва, уроки мислення, розв'язування проблемних ситуацій, зустрічі дітей;

- з батьками: анкетування, консультації (групові та індивідуальні), рекламно-інформаційні заняття та уроки, семінари-практикуми, ділові ігри, аналіз проблемних ситуацій, дні відкритих дверей, родинні свята, виготовлення буклетів, ведення батьківської сторінки в інформаційному віснику.

Отже, громадянське виховання – це цілеспрямований педагогічний вплив на свідомість і почуття дітей через найрізноманітніші форми і методи, через атмосферу співробітництва, співпереживання, співтворчості, співпраці дорослих і дітей.

Аспекти громадянського виховання дошкільників повинні знаходити своє чітке відображення не тільки у процесі навчання, а й бути основними та наскрізними у цілісній системі життя дитини дошкільного віку.

Отже, реалізація громадянського виховання у системі дошкільної освіти передбачає впровадження такого педагогічного процесу, який торкається всіх аспектів навчання і виховання дошкільників, що сприяє їх розвитку та становленню особистості громадянина та патріота.

Література

1. Бусел В. Великий тлумачний словник сучасної української мови.-К.-2001.
2. Ващенко Г. Виховний ідеал. Підручник для педагогів, виховників молоді і батьків. П.:Полтавський вісник.-1994
3. Конвенція ООН про права дитини.-К.-1997.
4. Закон України «Про дошкільну освіту».-К.2012
5. Концепція національного виховання.\\Освіта.-1994.-26 жовтня.
6. Сухомлинська О. Ідеї громадянськості й школа в Україні.\\Шлях освіти.-1999.-№4.